

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom, lag om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringssupplett och lag om ändring av 20 § i lagen om militär krishantering

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom, lag om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringssupplett och lag om ändring av 20 § i lagen om militär krishantering (RP 225/2016 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande och till försvarsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- försvarsutskottet FsUU 9/2016 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Mika Mänttari, social- och hälsovårdsministeriet
- specialsakkunnig Tiina Ehrnrooth, inrikesministeriet
- överinspektör Pertti Ojutkangas, inrikesministeriet
- äldre avdelningsstabsofficer Mika Peltoniemi, försvarsministeriet
- överdomare Juha Pystynen, försäkringsdomstolen
- chef för funktionsduglighetssektorn, överstelöjtnant Timo Iltanen, Huvudstaben
- chef för juridiska ärenden Pekka Syrjänen, Statskontoret
- ordförande Jaakko Hannula, besvärsnämnden för olycksfallsärenden
- förvaltningsöverläkare Lasse Lehtonen, HUCS Psykiatricentrum, Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt
- projektchef Jan Johansson, Asevelvollisena vammautuneiden tuki ry
- jurist Henrik Gustafsson, Invalidförbundet rf
- ordförande Paavo Kiljunen, Finlands Fredsbevararförbund rf
- ordförande Rami Laitila, Beväringsförbundet rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

Betänkande ShUB 41/2016 rd

- Underofficersförbundet rf
- Befälsförbundet rf
- Officersförbundet
- Vertaistukiryhmä Vaikeasti Korvattavat ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en ny lag om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom och en lag om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag. Genom lagarna revideras den gällande lagstiftningen om olycksfall i militärtjänst. Lagen om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom ersätter den gällande lagen om olycksfall i militärtjänst. Personkretsen för lagen preciseras. I personkretsen ingår beväringar och civiltjänstgörare som fullgör sin skyldighet att försvara landet, reservister som deltar i repetitionsövningar, kvinnor som gör frivillig militärtjänst, personer som deltar i utbildning som leder till en militär tjänst eller till en tjänst inom gränsbevakningsväsendet samt personer som deltar i frivilliga övningar, utbildning och försvarsmaktens handräcknings- och beredskapsuppgifter enligt lagen om frivilligt försvar. Syftet med lagen är att precisera definitionerna av olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom så att skador och sjukdomar som uppkommer under tjänstgöring samt ett förvärrande av en redan befintlig sjukdom eller skada till följd av tjänstgöring ersätts i tillräcklig omfattning. Avsikten är att ersättningsvillkoren i högre grad än i dag ska beakta de förhållanden under tjänstgöringstiden som ökar risken för insjuknande och skador. Samtidigt höjs miniminivån för ersättning för inkomstbortfall.

Den nya lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag omfattar såväl personer som deltar i militär krishantering som personer som deltar i civil krishantering och i verksamhet som bedrivs av Europeiska unionens gränsförvaltningsbyrå. Den nu gällande lagen om olycksfall i militärtjänst omfattar endast personer som deltar i militär krishantering. Personer som deltar i civil krishantering och i verksamhet inom Europeiska unionens gränsförvaltningsbyrå omfattas för närvarande av samma skydd i händelse av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar som statstjänstemän. I och med den nya lagen harmoniseras skyddet för alla som deltar i krishantering, eftersom förhållandena under tjänstgöringstiden och de risker som dessa medför till stor del är desamma vid såväl civil som militär krishantering. På ersättningsvillkoren tillämpas samma principer som vid ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom. Skyddet är därmed mer omfattande än det skydd för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar som gäller för arbetstagare. I lagen beaktas de särskilda förhållanden vid krishanteringsuppdrag som bör beaktas vid ersättningsprövningen. Förhållandena under krishanteringsuppdrag avviker från förhållandena under fredstid i hemlandet, och de omfattar många faktorer som ökar risken för skador och insjuknande.

Skyddet i anslutning till krishantering inkluderar ett särskilt tilläggsskydd i händelse av dödsfall eller bestående invaliditet. Det föreslås även att en person som återvänder från ett krishanteringsuppdrag ska få rätt till särskilt psykiskt stöd. För närvarande tillhandahålls motsvarande förmåner genom ett avtal. Till övriga delar bestäms de förmåner som beviljas med stöd av de föreslagna lagarna i regel av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Likaså tillämpas i regel be-

Betänkande ShUB 41/2016 rd

stämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar på verkställighet och ändringssökande.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2017.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Propositionen uppdaterar lagstiftningen om olycksfall i militärtjänst inom den aviserade tidsramen och den nya lagstiftningen är nödvändig. Målet är att garantera att de som fullgör väpnad och vapenfri tjänstgöring och civiltjänst och de som deltar i krishanteringsuppdrag skydd på rätt nivå för olycksfall och sjukdomar som är relaterade till tjänstgöringen. Definitionen av ersättningsgilla skadefall preciseras. Syftet är att skador och sjukdomar som orsakats i tjänstgöringen samt ett förvärrande av redan befintliga sjukdomar eller skador till följd av tjänstgöringen ska ersättas i tillräckligt stor omfattning. För att förtydliga lagstiftningen föreslår regeringen två olika lagar. Den ena gäller de som fullgör värnplikt hemma i Finland och den andra de som deltar i krishanteringsuppdrag i utlandet.

Lagen om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom ska tillämpas på samma personkrets som den nuvarande lagstiftningen. All verksamhet inom ramen för tjänstgöringen ska fortfarande innefattas av det skydd som lagen ger. Misshandel som sker på den fritid som ingår i tjänstgöringen men som inte beror på tjänstgöringen ingår inte i de fall som ersätts enligt den föreslagna lagen.

Skyddet inom ramen för krishanteringsuppdrag ingår i en helt ny lag. En väsentlig reform är att de som deltar i civil krishantering får samma skydd som de som deltar militär krishantering. Skyddet gäller också gränsbevakningsmän som deltar i verksamheten inom ramen för Europeiska unionens gränsförvaltningsbyrå. Samtidigt med den aktuella propositionen behandlar riksdagen också en proposition om ändring av lagen om försvarsmakten, territorialövervakningslagen och värnpliktslagen (RP 94/2016 rd). Där föreslår regeringen att den lag om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag som föreslås i den här propositionen ska tillämpas på den personal som deltar i verksamhet för att lämna internationellt bistånd och i annan internationell verksamhet. Vidare behandlar riksdagen för närvarande också en proposition om ändring av den lagstiftning inom inrikesministeriets förvaltningsområde som gäller lämnande och mottagande av internationellt bistånd (RP 107/2016 rd). Där konstateras det att avsikten är den lag om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag som föreslås i den här propositionen också ska tillämpas på polismän som deltar i verksamhet för att lämna internationellt bistånd och på gränsbevakningsmän som i en annan EU-medlemsstat lämnar gränsförvaltningsbistånd som bygger på solidaritetsklausulen. Hänvisningarna till de nu aktuella lagarna bedöms när lagarna i de tidigare propositionerna behandlas, påpekar social- och hälsovårdsutskottet. Hänvisningsförslagen är relevanta med avseende på det nu aktuella lagförslaget. Utskottet framhåller dock att försvarsutskottet i sitt utlåtande hänvisar till sin utfrågning av de sakkunniga, där det framkom att en lag som är avsedd för en krishanteringsomvärld inte lämpar sig för de mest krävande internationella militära biståndsuppdragen i krigsområden.

Betänkande ShUB 41/2016 rd

Sammantaget anser utskottet att propositionen är behövlig och fyller sitt syfte. Social- och hälsovårdsutskottet tillstyrker lagförslagen i propositionen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Försvarsutskottets utlåtande

I utlåtandet lyfter försvarsutskottet fram en del missförhållanden som kom fram vid utfrågningen av de sakkunniga. De gäller mer heltäckande ersättningspraxis för krishanteringspersonal än för värnpliktiga, bedömning av medicinska orsakssamband, tiden på sex månader för ersättning för förvärrande av lyte, skada eller sjukdom som orsakats av ett olycksfall och vissa andra frågor. Försvarsutskottet framhåller vidare att hälso- och sjukvården men också rehabiliteringen måste ordnas på behörigt sätt för de som ingår i lagarnas personkrets. Trots vissa brister i lagförslagen anser försvarsutskottet att det är viktigt att lagstiftningen kan träda i kraft den 1 januari 2017. Samtidigt föreslår försvarsutskottet att social- och hälsovårdsministeriet före utgången av 2018 lämnar en utredning till riksdagen om hur de nya lagarna fungerar och en proposition för att korrigera de olägenheter som försvarsutskottet lyfter fram.

Flertalet av de frågor som försvarsutskottet lyfter fram påpekades också vid utfrågningen av de sakkunniga i social- och hälsovårdsutskottet. Frågorna behandlas närmare längre fram i betänkandet. Vad gäller att följa upp hur lagarna fungerar håller social- och hälsovårdsutskottet med försvarsutskottet och anser att en rapport behövs för att man ska få en uppfattning av hur de fungerar. Det krävs en omsorgsfull utredning och en bedömning utifrån den av ett eventuellt behov att ändra lagarna. Utskottet framhåller att uppföljningen måste pågå tillräckligt länge för att den ska ge relevant information.

Hälso- och sjukvård och rehabilitering

De sakkunniga tog upp frågor om sjuklighet, vård och behandling och rehabilitering vad beträffar både beväringar och soldater. De föreslagna lagarna avser ersättning för förluster som uppkommer till följd av skador och sjukdomar som beror på olycksfall i tjänstgöring. Däremot ingår inte behandling av skador och sjukdomar eller rehabilitering i lagförslagen. De föreslagna lagarna medför inga ändringar i behandlingen av ersättningsgilla skador och sjukdomar och rehabilitering i samband med dem. Försvarsmakten ordnar hälso- och sjukvård för dem som ingår i dess ansvar på det området. Den tillhandahåller själv primärvård och har avtalat om specialiserad sjukvård som ges på sjukhusen i sjukvårdsdistrikten. Försvarsmakten står för kostnaderna för vård under tjänstgöringstiden.

Yrkessoldater och olycksfall i arbetet

Det är enligt utskottet befogat att bestämmelserna om olycksfall i arbetet som yrkessoldater drabbas av inte ändras, precis som regeringen föreslår. Detta motiverar utskottet med att det inte är lämpligt att göra skillnad mellan olika yrkesgrupper i det lagstadgade skyddet vid olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar. Yrkessoldater åtnjuter samma skydd som statligt anställda. Det leder lätt till svårkontrollerbar och mycket detaljerad lagstiftning om risknivån inom olika yrkesområden måste beaktas. Om skyddet för en yrkesgrupp byggs ut, måste nämligen också behoven av utvidgat skydd hos andra grupper vägas in.

Betänkande ShUB 41/2016 rd

Ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom

Bedömning av medicinskt orsakssamband. I propositionen redogör regeringen inte lika ingående för medicinska orsakssamband under särskilda förhållanden i militärtjänst som vid förhållandena under krishanteringsuppdrag. Det inverkar inte på tolkningen av bestämmelserna eftersom de är likadana i båda lagarna. Alla faktorer relaterade till tjänstgöring måste beaktas från fall till fall och en bedömning göras av om de har ett samband med att en skada eller en sjukdom har uppkommit eller med att ett lyte, en skada eller en sjukdom från förr har förvärrats. I den allmänna motiveringen till propositionen redogörs det noga för förhållandena vid krishanteringsinsatser och det beror på att de föreslagna ändringarna framför allt är relaterade till förändrade förhållanden vid insatserna. Några liknande förändringar i förhållandena kan inte påvisas i värnpliktigas tjänstgöring och det behövs därför inte ingående beskrivning av förhållande i det här fallet.

Vid utfrågningen av de sakkunniga föreslogs det att den försäkrades egen beskrivning läggs till bland de faktorer som ska beaktas när orsakssambandet bedöms. Utskottet menar att det inte behövs. Bestämmelsen nämner sättet på vilket skadan uppkom och det kommer vanligen fram i det som den skadade själv berättar. Vid ett skadefall kan det som andra närvarande berättar och all annan information om förhållandena vid skadefallet spela en viktig roll.

Ersättning vid misshandel. De sakkunniga framhöll att bestämmelsen (7 §) om ersättning vid misshandel bör preciseras för att det ska vara lättare att fastställa orsaken. Bestämmelsen i lagförslaget stämmer överens med rådande tolkningspraxis, påpekar utskottet. Misshandel som en beväring utsätts för på sin fritid ersätts inte, om det saknas ett samband med tjänstgöringen. Denna praxis föreslås bli intagen i lagen. I vissa fall kan det vara svårt att få reda på motivet till misshandel, men den som tillämpar lagen ges rätt att tolka när det kan anses att tjänstgöringen är den främsta orsaken till ett misshandelsfall. Tolkningen ska ta hänsyn till all den information som det går att få fram om händelsen. Exempelvis det att någon använder militäruniform räcker inte för att förklara motivet, utan uniformen är en av de faktorer som beaktas vid bedömningen. Tolkningsproblemen försvinner inte nödvändigtvis av att man utvidgar ersättningsvillkoren. I stället förskjuts gränsen för vad som är ersättningsgillt. Utskottet anser att det inte finns någon anledning att utvidga ersättningsrätten vid misshandel som sker på fritiden.

Maximitiden för ersättning när ett lyte, en skada eller sjukdom förvärras. I flera av yttrandena till utskottet anfördes det kritik mot sexmånadersfristen för att betala ut ersättning när ett lyte, en skada eller en sjukdom till följd av en militärskada (6 § 2 mom.) eller en sjukdom eller en skada som betraktas som tjänstgöringsrelaterad sjukdom (9 § 3 mom.) förvärras. När ett lyte, en skada eller sjukdom förvärras handlar det om att de skadelidande har ett lyte, en skada eller sjukdom från förr och att de förvärras på grund av ett olycksfall eller tjänstgöringen. Enligt vad utskottet erfar är sexmånadersfristen motiverad i medicinskt hänseende och viktig med avseende på ersättningsverksamheten. Motiven till fristen är desamma som vid ersättning av väsentligt förvärrad skada eller sjukdom enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Fristen är inte den lagstadgade ersättningstiden utan längsta tillåtna ersättningstiden. Förvärrade men, skador och sjukdomar kan i första hand bara ersättas för den tid de förvärras. Enligt uppgifter till utskottet är tiden i de mest förekommande fallen betydligt kortare än sex månader. Ju lindrigare grad av förvärrat tillstånd desto kortare är den sannolika ersättningstiden. För själva olycksfallsskadan eller en tjänstgöringsrelaterad sjukdom föreslås ingen ersättningsfrist utan de ersätts utan restriktioner.

Betänkande ShUB 41/2016 rd

Tjänstgöringsrelaterad sjukdom. Lagen får bestämmelser om de sjukdomar som ersätts som tjänstgöringsrelaterad sjukdom. Vid vissa av sjukdomarna hänvisar paragrafen till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Enligt ett av sakkunnigyttrandena är kopplingen inte oproblematiserbar. Utskottet anser att hänvisningen är relevant för en avgränsning av de skador och sjukdomar som ersätts som tjänstgöringsrelaterade sjukdomar. I yttrandet föreslår den sakkunniga att lagen bara ska föreskriva om kriterierna för när rätt till ersättning inte uppkommer på grundval av en skada som tillstöter eller en sjukdom som upptäcks under tjänstgöring. Utskottet anser inte detta vara någon ändamålsenlig eller lagtekniskt fungerande lösning.

De sakkunniga tog också upp bedömningen av orsakssamband vid en tjänstgöringsrelaterad sjukdom och jämförde formuleringen i lagförslaget med bedömning av orsakssamband vid en yrkessjukdom. En tjänstgöringsrelaterad sjukdom är en skada eller en sjukdom som sannolikt har uppstått som en följd av tjänstgöring, om den inte ska betraktas som en yrkessjukdom. Många sjukdomar är multifaktoriella och det måste beaktas vid en medicinsk sannolikhetsbedömning av orsakssambandet. Beroende på fallet kan det tolkas som ett begränsande kriterium om det krävs att någon faktor ska vara den sannolika huvudorsaken såsom det är föreskrivet i definitionen av yrkessjukdomar. Det väsentliga är att sjukdomen sannolikt har orsakats av tjänstgöringen oberoende av om det eventuellt finnas andra faktorer i bakgrunden eller inte.

Dagpenningens belopp. Dagpenning är en ersättning för inkomstbortfall. Den ska ersätta bortfall av arbetsinkomst och därför är beloppet kopplat till den skadelidandes inkomstnivå vid tidpunkten för skadefallet. Ofta har de som fullgör värnplikt inga betydande arbetsinkomster eller inga inkomster alls och då ligger ersättningen i nivå med minimiskyddet. Dagpenning betalas ut under ett år räknat från skadefallet. Därefter får den skadelidande olycksfallspension om arbetsoförmågan fortsätter. När lagen bereddes ansågs det vara rättvist att inkomstbortfall till följd av långvarig och bestående arbetsoförmåga ersätts med ett belopp som motsvarar minst den genomsnittliga inkomstnivån. Däremot ansågs det inte vara motiverat att ersätta temporär arbetsoförmåga med en dagpenning som är högre än i dag. I sådana fall ansågs det befogat att ersätta det verkliga inkomstbortfallet, som är kortvarigt. Vid utfrågningen av de sakkunniga behandlades frågan om dagpenning relativt ingående. Vad beträffar den diskussionen konstaterar utskottet att varken beloppet eller kriterierna för sjukdagpenningen är frågor som hör hemma i det aktuella lagförslaget.

Ersättning vid dödsfall och allvarlig invaliditet. Om en värnpliktig avlider till följd av tjänstgöringen får maka och barn familjepension enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Dessutom är miniminivån på familjepension tryggad eftersom kriteriet föreslås vara minimibeloppet av årsarbetsinkomsten multiplicerat med tre. Räknat enligt 2017 års nivå är beloppet 42 240 euro. Därmed är exempelvis efterlevandepension utan inkomstjämkning cirka 16 890 euro om året om personen inte har barn. Vid ett barn är familjepensionen ungefär 10 560 euro om året. Begravningshjälpen uppgår till ungefär 4 780 euro.

För personer som tjänstgjort i militär krishantering infördes ersättning vid dödsfall på grund av olycksfall 2009 utifrån avtal (försvarsministeriet och Statskontoret ingick ett avtal om en förmån motsvarande gruppolycksfallsförsäkring för personal i militär krishantering). Denna ersättningspraxis föreslås bli inskriven i lagen om krishanteringsuppdrag. Det handlar om en sådan individuell rättighet som måste regleras i lag. Krishanteringspersonal föreslås få en tilläggsersättning för bestående men och det beror på att ersättningen nämns i avtalet om ersättning motsva-

Betänkande ShUB 41/2016 rd

rande gruppolycksfallsförsäkring. På grundval av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar betalas en menersättning ut för bestående men till följd av skada eller sjukdom. Ersättningen är en engångsersättning i invaliditetsklasserna 1–5 och en fortlöpande månatlig ersättning i invaliditetsklasserna 6–20. Denna ersättning ges således också ut till de som blir invalidiserade när de är värnpliktiga.

I lagen om värnpliktiga föreslås de nya förmånerna inte ingå eftersom regeringen enligt propositionen inte anser att det föreligger samma kriterier som i fråga om personer som deltar i krishantering. Bakgrunden till de extra ersättningarna är att förhållandena har blivit betydligt mer krävande, bland annat i Afghanistan. Däremot går det inte att påvisa att förhållandena för värnpliktiga har förändrats väsentligt på samma sätt vid krishantering. Det har inte heller skett någon ökning i dödsfall eller allvarliga olyckor under tjänstgöring. Försvarsmakten utför fortlöpande förebyggande arbete för att öka säkerheten vid tjänstgöring. I arbetet beaktas både arten av tjänstgöring och förändringar i förhållandena. Vid utfrågningen av de sakkunniga anfördes det kritik mot att förmånerna för värnpliktiga är sämre än för de som deltar i krishanteringsinsatser. Utskottet framhåller att bestående invaliditet eller död är lika allvarliga händelser oberoende av om de tillstötter vid en krishanteringsinsats, i militärtjänst eller på en repetitionsövning. Följaktligen bör man framöver bedöma om ersättningarna på grundval av dödsfall eller allvarlig invaliditet bör vara lika för alla grupper.

Psykiskt stöd efter tjänstgöring. Lagen om värnpliktiga har inga sådana bestämmelser om psykiskt stöd oberoende av olycksfall eller tjänstgöringsrelaterad sjukdom efter avslutad tjänstgöring som det ingår i lagen om krishantering. Enligt uppgifter till utskottet är det inte nödvändigt med sådana bestämmelser. Efter krishanteringsinsatser kan det uppstå så stora anpassningsproblem att personerna behöver professionell hjälp. Det går inte att jämföra hemförlovning efter militärtjänst med hemförlovning efter en krishanteringsinsats. Att fullfölja värnplikt är inte en så stor psykisk belastning att man kan utgå från att beväringarna behöver psykiska stödinsatser. Om det sker något under tjänstgöringen som ger upphov till psykiskt trauma, kan det ersättas som psykisk chock enligt den föreslagna lagen. När tjänstgöringen i övrigt avbryts av psykiska orsaker, hänvisas personen till uppsökande ungdomsarbete, så kallad time out-verksamhet, eller hälso- och sjukvården.

Ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom vid krishanteringsuppdrag.

Beträffande maximitiden för ersättning när en sjukdom, ett lyte eller en skada förvärras och motiven till tjänstgöringsrelaterad sjukdom hänvisar utskottet till det som sägs om frågorna i avsnittet om värnpliktiga.

Psykisk chock. Vid utfrågningen av de sakkunniga kom det fram att begreppet direkt delaktig i paragrafen också bör gälla hela den nationella krishanteringsgruppen vid en fredsbevarande insats (så kallat kollektivt trauma), inte bara de som är närvarande vid eller nära händelsen. Händelsen i fråga behöver dock inte uppfylla kriterierna för ett olycksfall, eftersom en psykisk chock kan uppstå till följd av tjänstgöringen som helhet utan någon klar enskild händelse och den ersätts då som en tjänstgöringsrelaterad sjukdom, sägs det i propositionen. Följaktligen ersätts också besvär till följd av så kallat kollektivt trauma som tjänstgöringsrelaterad sjukdom på grundval av den föreslagna lagen. Utskottet framhåller också att ersättningen vid psykiska störningar inte är begränsad.

Betänkande ShUB 41/2016 rd

sade till den här bestämmelsen, utan som det sägs i motiven har psykiska faktorer inte uteslutits som sjukdomsframkallande faktorer vid tjänstgöringsrelaterade sjukdomar. Om någon som tjänstgjort konstateras lida av en psykisk sjukdom som inte uppfyller kriterierna för psykisk chock, bör ersättning på grundval av den allmänna bestämmelsen om tjänstgöringsrelaterad sjukdom (6 § 1 mom. 4 och 5 punkten) övervägas.

Behandling av ärenden i försäkringsdomstolen

Lagen om rättegång i försäkringsdomstolen träder i kraft den 1 januari 2017, och utskottet konstaterar att det med avseende på 6 § i den lagen är oklart om krishanteringsexpertisen är representerad när försäkringsdomstolen behandlar ersättningsärenden enligt lagförslag 2. I 6 § i lagen om rättegång i försäkringsdomstolen finns bestämmelser om experters deltagande i behandlingen av mål och ärenden i försäkringsdomstolen när det är fråga om mål eller ärenden som gäller olycksfall i militärtjänst. Däremot står det inget uttryckligen om att krishanteringsexpertis ska vara företrädd. Utskottet förespråkar expertdeltagande när mål och ärenden som gäller olycksfall i militärtjänst, inklusive krishantering överlag, behandlas i försäkringsdomstolen och påpekar att det bör utredas huruvida lagen behöver preciseras i syfte att undvika tolkningsproblem. Tidsplanen är nu brådskande och därför går det inte att utreda frågan i detta sammanhang.

Uppföljning och analys av lagreformens effekter

Utskottet ser det som viktigt att man grundligt följer och analyserar konsekvenserna av reformen. Det är Statskontoret som ska verkställa de föreslagna nya lagarna, och det ska då samarbeta nära med exempelvis försvarsmakten, försvarsministeriet och den civila krishanteringen inom inrikesministeriets förvaltningsområde. Enligt inkommen utredning kommer erfarenheterna av tillämpningen av de nya lagarna att behandlas i delegationen för olycksfall i militärtjänst vid Statskontoret. Delegationen har också företrädare för social- och hälsovårdsministeriet. Den sektorsövergripande delegationen har spelat en aktiv roll i bakgrunden när lagreformen tagits fram, och arbetet med att utveckla hela ersättningssystemet och skyddsnätet vid olycksfall i militärtjänst fortsätter inom den ramen. *(Utskottets förslag till uttalande)*

DETALJMOTIVERING

Lagförslag 1

6 §. Lyte, skada eller sjukdom som förvärras till följd av olycksfall i militärtjänst. Utskottet påpekar att ordalydelsen i 2 mom. inte säger klart ut när den period på sex månader börjar löpa som gäller ersättning för ett förvärrat tillstånd till följd av ett olycksfall i militärtjänst. Rent medicinskt är det i många fall motiverat att börja räkna tiden för ersättning vid förvärrat tillstånd redan när olycksfallet inträffar, men det är ändå ersättnings- och rättspraxis som kommer att vara utslagsgivande. Enligt propositionsmotiven kommer sexmånadersperioden att börja räknas senast från det att tjänstgöringen upphört, och således bör ordalydelsen ändras för klarhets skull. Tydligast blir det om tiden alltid räknas från det att tjänstgöringen upphört.

Betänkande ShUB 41/2016 rd

9 §. Tjänstgöringsrelaterad sjukdom. Utskottet påpekar att det finns en viss motstridighet mellan 1 mom. 1 och 5 punkten och 3 mom. Detta bör rättas till. Den föreslagna 1 mom. 1 punkten hänvisar till bestämmelserna om yrkessjukdomar i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Hänvisningen gäller emellertid inte väsentligt förvärrat tillstånd som ersätts som yrkessjukdom, vilket inte är detsamma som sådant i 5 punkten avsett förvärrande som ersätts som tjänstgöringsrelaterad sjukdom. I 3 mom. föreskrivs det om en tidsfrist på sex månader för ersättning för förvärrat tillstånd, vilket också begränsar väsentligt förvärrade tillstånd som ersätts som yrkessjukdomar. För dessa tillstånd finns ingen längsta ersättningstid i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Detta motsvarar inte det som eftersträvas: väsentligt förvärrad sjukdom som ersätts som yrkessjukdom måste också i fortsättningen ersättas utan tidsgräns. Utskottet föreslår att ordalydelsen i detta avseende rättas till på så sätt att hänvisningen i 1 mom. 1 punkten också gäller 30 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Lagförslag 2

5 §. Lyte, skada eller sjukdom som förvärras till följd av olycksfall. Utskottet hänvisar till detaljmotiven för 6 § 2 mom. i lagförslag 1 och föreslår att paragrafen om ersättning för krishanteringsrelaterade lyten, skador eller sjukdomar som förvärras ändras på samma sätt som den bestämmelsen.

6 §. Tjänstgöringsrelaterad sjukdom. Utskottet hänvisar till detaljmotiven för 9 § 1 mom. 1 punkten i lagförslag 1 och föreslår att 6 § ändras på samma sätt som den bestämmelsen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 3 i proposition RP 225/2016 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 225/2016 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner ett uttalande. (Utskottets förslag till uttalande)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Tillämpningsområde

1 §

Personkrets

Denna lag tillämpas på personer som

- 1) fullgör värnplikt enligt värnpliktslagen (1438/2007),
 - 2) fullgör civiltjänst enligt civiltjänstlagen (1446/2007),
 - 3) fullgör militärtjänst enligt lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995),
 - 4) utbildas för en militär tjänst i utbildning som ordnas av försvarsmakten och som samtidigt inte har en militär tjänst,
 - 5) utbildas för en tjänst inom gränsbevakningsväsendet i utbildning som avses i 25 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005),
 - 6) deltar i verksamhet som avses i 35 § i lagen om frivilligt försvar (556/2007).
- Med *tjänstgöring* avses deltagande i verksamhet som avses i 1 mom.

2 kap.

Skadefall som ersätts

2 §

Skadefall som ersätts

Som *skadefall* enligt denna lag ersätts olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom på det sätt som föreskrivs nedan.

Betänkande ShUB 41/2016 rd

3 §

Bedömning av medicinskt orsakssamband

Ersättning för skadefall förutsätter att det finns ett sannolikt medicinskt orsakssamband mellan skadefallet och skadan eller sjukdomen, om inte något annat föreskrivs nedan. Vid bedömningen av det medicinska orsakssambandet beaktas särskilt medicinska fynd och observationer, sättet på vilket skadan uppkom, särskilda förhållanden under tjänstgöringen samt tidigare skador och sjukdomar.

4 §

Olycksfall

Med *olycksfall* avses en plötslig, oförutsedd händelse som orsakas av en yttre faktor och leder till en skada eller sjukdom.

5 §

Olycksfall i militärtjänst

Som *olycksfall i militärtjänst* betraktas ett olycksfall som har drabbat en i 1 § avsedd person

- 1) under tjänstgöring eller under en resa som tjänstgöringen förutsätter eller som har ett omedelbart samband med tjänstgöringen,
- 2) under inträdesprov till en militär undervisningsanstalt eller till Gräns- och sjöbevakningsskolan eller under en resa som undervisningsanstalten eller skolan förutsätter och som har ett omedelbart samband med den,
- 3) under fritid, faderskapsledighet eller permission som enligt värnpliktslagen eller civiltjänstlagen räknas som tjänstgöringstid.

6 §

Lyte, skada eller sjukdom som förvärras till följd av olycksfall i militärtjänst

Som en följd av olycksfall i militärtjänst ersätts också förvärrande av andra lyten, skador eller sjukdomar än de som ska ersättas enligt denna lag. Ersättningen ska motsvara den orsaksandel som olycksfallet i militärtjänst har haft i förvärrandet. Faktorer som beaktas vid bedömningen av orsaksandelen är mekanismen för hur olycksfallet i militärtjänst inträffade, hur hög traumaenergin var, vilket tidsmässigt samband som rått mellan olycksfallet i militärtjänst och det förvärrade tillståndet samt inverkan av tidigare lyte, skada, sjukdom eller vävnadsskada.

Ersättning för förvärrande betalas för högst sex månader räknat från det att olycksfallet i militärtjänst inträffade eller från det att tjänstgöringen upphörde, såvida inte återhämtningen uppenbarligen har fördröjts huvudsakligen av orsaker som har samband med behandlingen av skadan eller sjukdomen.

Betänkande ShUB 41/2016 rd

7 §

Skada eller sjukdom som någon annan orsakar genom misshandel eller annan uppsåtlig gärning

Skada eller sjukdom som orsakas genom misshandel eller annan uppsåtlig gärning som någon annan utför ersätts som om skadan eller sjukdomen uppstått under sådana förhållanden som avses i 5 § 1 mom. 3 punkten endast om den huvudsakliga orsaken till gärningen har varit deltagande i tjänstgöring.

8 §

Psykisk chockreaktion till följd av olycksfall i militärtjänst

Som psykisk chockreaktion som uppstått till följd av olycksfall i militärtjänst ersätts

1) akut stressreaktion till följd av en händelse som orsakar exceptionellt stor fysisk eller psykisk påfrestning och som är förknippad med allvarlig förlust eller risk för förlust av säkerhet eller fysisk integritet,

2) posttraumatiskt stressyndrom till följd av en sådan påfrestande, exceptionellt hotfull eller katastrofal händelse som sannolikt skulle väcka kraftig ångest hos nästan vem som helst,

3) sådan personlighetsförändring till följd av katastrofupplevelse som utvecklas som en långvarig eller bestående reaktion på en händelse som framkallar exceptionellt kraftig psykisk påfrestning.

Ersättning för posttraumatiskt stressyndrom och personlighetsförändring till följd av katastrofupplevelse förutsätter att den skadade har varit direkt delaktig i en sådan händelse som avses i 1 mom. och att den skadade har konstaterats lida av symptom som passar in på posttraumatiskt stressyndrom inom sex månader från det att händelsen inträffat eller tjänstgöringen upphört.

9 §

Tjänstgöringsrelaterad sjukdom

Med *tjänstgöringsrelaterad sjukdom* avses följande skador eller sjukdomar som drabbat en i 1 § avsedd person under tjänstgöring:

1) yrkessjukdom enligt 26—30 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015),

2) skada eller sjukdom som avses i 18 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar,

3) plötslig ömhet i muskel eller sena som har uppkommit utan olycksfall vid utförande av en enskild påfrestande rörelse,

4) annan skada eller sjukdom som sannolikt har uppstått som en följd av tjänstgöring,

5) förvärrande av andra lyten, skador eller sjukdomar än de som ska ersättas enligt denna lag, om lytet, skadan eller sjukdomen sannolikt förvärrats till följd av tjänstgöring.

För sådan ömhet i muskel eller sena som avses ovan i 1 mom. 3 punkten betalas ersättning tills ömheten gått över, dock högst för sex veckor från det att ömheten uppstod. Ersättning betalas inte om ömheten beror på en tidigare skada eller sjukdom eller på en sådan vävnadsskada som kan uppstå endast till följd av ett olycksfall.

Betänkande ShUB 41/2016 rd

För sådant förvärrande av sjukdom eller skada som avses ovan i 1 mom. 5 punkten betalas ersättning för högst sex månader räknat från det att tjänstgöringen upphörde, såvida inte återhämtningen uppenbarligen har fördröjts huvudsakligen av orsaker som har samband med behandlingen av skadan eller sjukdomen.

3 kap.

Förmåner

10 §

Förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om arbetssjukdomar

Ersättning på grund av skadefall betalas med iakttagande av bestämmelserna i avdelning III i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, om inte annat föreskrivs i denna lag.

11 §

Minimibelopp av årsarbetsinkomst

Minimibeloppet av den årsarbetsinkomst som används som grund för olycksfallspension och familjepension är minimiårsarbetsinkomsten enligt 79 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar multiplicerat med tre.

12 §

Betalning av ersättning

Ersättning enligt denna lag betalas till den skadade eller insjuknade för tiden efter avslutad tjänstgöring, såvida det inte finns någon särskild orsak att betala ersättning för sjukvårdskostnader även under tjänstgöringen.

Menersättning kan betalas när ett men enligt 83 § 2 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar måste betraktas som bestående.

13 §

Förhållandet till ersättning enligt annan lag

På förmåner som beviljas med stöd av denna lag tillämpas vad som någon annanstans i lag föreskrivs om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. På sådana förmåner tillämpas dock inte vad som i 6 § 4 mom. i trafikförsäkringslagen (279/1959) föreskrivs om beaktande av ersättning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar då en personskada ersätts med stöd av trafikförsäkringen.

Betänkande ShUB 41/2016 rd

4 kap.

Verkställighet och ändringssökande

14 §

Behörig försäkringsanstalt

Behörig försäkringsanstalt i ersättningsärenden som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag är Statskontoret.

15 §

Anmälan om skadefall

Den som drabbas av ett skadefall ska utan dröjsmål underrätta sin chef om saken.

En företrädare för tjänstgöringsplatsen ska anmäla skadefallet till Statskontoret utan dröjsmål innan tjänstgöringen upphör, om skadefallet sannolikt orsakar ett behov av sjukvård eller rehabilitering, bestående men eller nedsatt arbetsförmåga efter avslutad tjänstgöring.

16 §

Tillämpning av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

På ärenden enligt denna lag tillämpas, om inget annat föreskrivs i denna lag, vad som i avdelning IV i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar föreskrivs om verkställandet av förmåner. Vidare tillämpas vad som i avdelning IX i den lagen föreskrivs om utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter, avgiftsfrihet för uppgifter, ersättning som ska betalas för uppgifter om hälsotillstånd, justering av penningbelopp och ersättningar med arbetspensionsindex och lönekoeficient, avrundning av belopp, regressrätt för försäkringsanstalten, rätt för försäkringsanstalten att få tillbaka fullkostnadsavgiften av en trafikförsäkringsanstalt, jäv, skyldighet att bevara handlingar samt överförings- och utmätningsförbud.

17 §

Sökande av ändring, omprövning, undanröjande av beslut och återkrav

Vad som i avdelning VIII i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar föreskrivs om sökande av ändring, omprövning, undanröjande av beslut och återkrav tillämpas även på ärenden enligt denna lag.

Betänkande ShUB 41/2016 rd

5 kap.

Ikraftträdande

18 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990). Om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till lagen om olycksfall i militärtjänst, ska denna lag tillämpas i stället för den lagen.

På olycksfall som inträffat och tjänstgöringsrelaterade sjukdomar som konstaterats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Tillämpningsområde

1 §

Personkrets

Denna lag tillämpas på

1) personer som står i anställningsförhållande enligt lagen om militär krishantering (211/2006) eller lagen om civilpersonals deltagande i krishantering (1287/2004),

2) personer som deltar i utbildning och övningar enligt lagen om militär krishantering eller utbildning enligt lagen om civilpersonals deltagande i krishantering,

3) innehavare av en militär tjänst inom gränsbevakningsväsendet som deltar i verksamhet som bedrivs av Europeiska byrån för förvaltningen av det operativa samarbetet vid Europeiska unio-

Betänkande ShUB 41/2016 rd

nens medlemsstaters yttre gränser i egenskap av nationell expert, medlem i en europeisk gränskontrollenhet eller i övrigt som utsänd gränsbevakare hos den byrån.

Med *tjänstgöring* avses deltagande i krishantering, utbildning och övningar enligt de lagar som nämns i 1 mom. 1 och 2 punkten och i sådan verksamhet som avses i 3 punkten.

2 kap.

Skadefall som ersätts

2 §

Skadefall som ersätts

Som *skadefall* enligt denna lag ersätts olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom på det sätt som föreskrivs nedan.

3 §

Bedömning av medicinskt orsakssamband

Ersättning för skadefall förutsätter att det finns ett sannolikt medicinskt orsakssamband mellan skadefallet och skadan eller sjukdomen, om inte något annat föreskrivs nedan. Vid bedömningen av det medicinska orsakssambandet beaktas särskilt medicinska fynd och observationer, sättet på vilket skadan uppkom, särskilda förhållanden under tjänstgöring samt tidigare skador och sjukdomar.

4 §

Olycksfall

Olycksfall ersätts med stöd av denna lag om det har inträffat under tjänstgöring.

Med *olycksfall* avses en plötslig, oförutsedd händelse som orsakas av en yttre faktor och leder till en skada eller sjukdom.

5 §

Lyte, skada eller sjukdom som förvärras till följd av olycksfall

Som en följd av olycksfall ersätts också förvärrande av andra lyten, skador eller sjukdomar än de som ska ersättas enligt denna lag. Ersättningen ska motsvara den orsaksandel som olycksfallet har haft i förvärrandet. Faktorer som beaktas vid bedömningen av orsaksandelen är mekanismen för hur olycksfallet inträffade, hur hög traumaenergin var, vilket tidsmässigt samband som rått mellan olycksfallet och det förvärrade tillståndet samt inverkan av tidigare lyte, skada, sjukdom eller vävnadsskada.

Betänkande ShUB 41/2016 rd

Ersättning för förvärrande betalas för högst sex månader räknat från det att olycksfallet inträffade eller från det att tjänstgöringen upphörde, såvida inte återhämtningen uppenbarligen har fördröjts huvudsakligen av orsaker som har samband med behandlingen av skadan eller sjukdomen.

6 §

Tjänstgöringsrelaterad sjukdom

Med *tjänstgöringsrelaterad* sjukdom avses följande skador eller sjukdomar som uppstått under tjänstgöring:

1) yrkessjukdom enligt 26—30 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015),

2) skada eller sjukdom som avses i 18 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar,

3) plötslig ömhet i muskel eller sena som har uppkommit utan olycksfall vid utförande av en enskild påfrestande rörelse,

4) annan skada eller sjukdom som sannolikt har uppstått som en följd av tjänstgöring,

5) förvärrande av andra lyten, skador eller sjukdomar än de som ska ersättas enligt denna lag, om lytet, skadan eller sjukdomen sannolikt förvärrats följd av tjänstgöring.

För sådan ömhet i muskel eller sena som avses ovan i 1 mom. 3 punkten betalas ersättning tills ömheten gått över, dock högst för sex veckor från det att ömheten uppstod. Ersättning betalas inte om ömheten beror på en tidigare skada eller sjukdom eller på en sådan vävnadsskada som kan uppstå endast till följd av ett olycksfall.

För sådant förvärrande av sjukdom eller skada som avses ovan i 1 mom. 5 punkten betalas ersättning för högst sex månader räknat från det att tjänstgöringen upphörde, såvida inte återhämtningen uppenbarligen har fördröjts huvudsakligen av orsaker som har samband med behandlingen av skadan eller sjukdomen.

7 §

Psykisk chockreaktion

Som en följd av olycksfall eller som en tjänstgöringsrelaterad sjukdom i enlighet med 6 § 1 mom. 4 punkten ersätts psykisk chockreaktion, varmed avses

1) akut stressreaktion till följd av en händelse som orsakar exceptionellt stor fysisk eller psykisk påfrestning och som är förknippad med allvarlig förlust eller risk för förlust av säkerhet eller fysisk integritet,

2) posttraumatiskt stressyndrom till följd av en sådan påfrestande, exceptionellt hotfull eller katastrofal händelse som sannolikt skulle väcka kraftig ångest hos nästan vem som helst,

3) sådan personlighetsförändring till följd av katastrofupplevelse som utvecklas som en långvarig eller bestående reaktion på en händelse som framkallar exceptionellt kraftig psykisk påfrestning.

Ersättning för posttraumatiskt stressyndrom och personlighetsförändring till följd av katastrofupplevelse förutsätter att den skadade har varit direkt delaktig i en sådan händelse som avses i 1 mom. och har konstaterats lida av symptom som passar in på posttraumatiskt stressyndrom inom sex månader från det att händelsen inträffat eller tjänstgöringen upphört.

Betänkande ShUB 41/2016 rd

3 kap.

Förmåner

8 §

Förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om arbetssjukdomar

Ersättning på grund av skadefall betalas med iakttagande av bestämmelserna i avdelning III i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, om inte annat föreskrivs i denna lag.

Dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar betalas till minst det belopp som avses i 58 § 1 och 2 mom. i den lagen även efter där angivna 28 dagar under hela den tid om berättigar till dagpenning, dock högst fram till den dag då anställningsförhållandet enligt 1 § i denna lag var avsett att upphöra.

Minimibeloppet av den årsarbetsinkomst som används som grund för olycksfallspension och familjepension är minimiårsarbetsinkomsten enligt 79 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar multiplicerat med tre.

9 §

Tilläggsersättning för bestående men

För bestående allmänt men som en i 1 § 1 mom. 1 och 3 punkten avsedd person drabbats av till följd av en skada eller sjukdom som orsakats av ett skadefall betalas det tilläggsersättning. Mennets omfattning bestäms i enlighet med 83—85 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. För bestående men enligt invaliditetsklass 20 betalas som en engångsersättning 210 000 euro och för partiellt bestående men som en engångsersättning så många tjugondedelar av detta ersättningsbelopp som invaliditetsklassen utvisar.

Om invaliditetsklassen senare stiger med minst en klass på grund av att skadan eller sjukdomen förvärrats, ändras tilläggsersättningsbeloppet proportionellt med invaliditetsklassen.

10 §

Tilläggsersättning som betalas med anledning av dödsfall

Om en i 1 § 1 mom. 1 och 3 punkten avsedd person som skadats har avlidit inom tre år från skadefallet till följd av en skada eller sjukdom som ersatts med stöd av denna lag, betalas det tilläggsersättning till den skadades förmånstagare. Tilläggsersättningsbeloppet är 200 000 euro, och det betalas till den som är förmånstagare enligt ett förmånstagarförordnande. Förmånstagarförordnandet och ändringar i det ska anmälas skriftligt till Statskontoret.

Om den förordnade förmånstagaren dör innan ett skadefall som ska ersättas enligt denna paragraf inträffar, iakttas bestämmelserna i 49 § i lagen om försäkringsavtal (543/1994). Om ingen förmånstagare har förordnats, och vid tolkning av förmånstagarförordnandet i övrigt, iakttas 50 § i lagen om försäkringsavtal.

Vidare betalas en tilläggsersättning som uppgår till 20 procent av det i 1 mom. föreskrivna ersättningsbeloppet till vart och ett av förmånslåtarens barn som inte fyllt 18 år. Som förmånslåtare

Betänkande ShUB 41/2016 rd

rens barn betraktas även makens barn, om maken är deras vårdnadshavare, samt barn som fötts utom äktenskapet och som förmånslåtare är underhållsskyldig gentemot enligt avtal eller domstolsbeslut.

11 §

Psyiskt stöd och psykisk vård

En person som deltagit i tjänstgöring har rätt till ersättning för kostnader för psykiskt stöd eller psykisk vård i form av rehabilitering. Rätten till ersättning förutsätter att behovet av stöd eller vård står i sannolikt orsakssamband till tjänstgöringen eller uppdraget. Kostnaderna för psykiskt stöd eller psykisk vård ersätts under högst ett år från det att stödbehovet yppat sig. Statskontoret bestämmer vilken vårdplats som ska bedöma stödbehovet.

Resor som företagits för att få psykiskt och psykosocialt stöd eller psykisk och psykosocial vård ersätts med iakttagande av 50 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

12 §

Förhållandet till ersättning enligt annan lag

På förmåner som beviljas med stöd av denna lag tillämpas vad som någon annanstans i lag föreskrivs om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. På sådana förmåner tillämpas dock inte vad som i 6 § 4 mom. i trafikförsäkringslagen (279/1959) föreskrivs om beaktande av ersättning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar då en personskada ersätts med stöd av trafikförsäkringen.

13 §

Betalning av ersättning

Ersättning enligt denna lag till en person som deltar i krishantering betalas för tiden efter avslutad tjänstgöring, såvida det inte finns någon särskild orsak att ersätta sjukvårdskostnader även under tjänstgöring.

Menersättning kan betalas när ett men enligt 83 § 2 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar måste betraktas som bestående.

Betänkande ShUB 41/2016 rd

4 kap.

Verkställighet och ändringssökande

14 §

Behörig försäkringsanstalt

Behörig försäkringsanstalt i ersättningsärenden som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag är Statskontoret.

15 §

Anmälan om skadefall

Den som drabbats av ett skadefall ska utan dröjsmål göra en anmälan om saken till en företrädare för den nationella enhet som han eller hon tjänstgör inom.

En företrädare för den statliga arbetsgivaren ska anmäla skadefallet till Statskontoret utan dröjsmål innan tjänstgöringen upphör, om skadefallet sannolikt orsakar ett behov av sjukvård eller rehabilitering, bestående men eller nedsatt arbetsförmåga efter avslutad tjänstgöring.

16 §

Tillämpning av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

På ärenden enligt denna lag tillämpas, om inget annat föreskrivs i denna lag, vad som i avdelning IV i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar föreskrivs om verkställandet av förmåner. Vidare tillämpas vad som i avdelning IX i den lagen föreskrivs om utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter, avgiftsfrihet för uppgifter, ersättning som ska betalas för uppgifter om hälsotillstånd, justering av penningbelopp och ersättningar med arbetspensionsindex och lönekoeficient, avrundning av belopp, regressrätt för försäkringsanstalten, rätt för försäkringsanstalten att få tillbaka fullkostnadsavgiften av en trafikförsäkringsanstalt, jäv, skyldighet att bevara handlingar samt överförings- och utmätningsförbud.

17 §

Sökande av ändring, omprövning, undanröjande av beslut och återkrav

Vad som i avdelning VIII i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar föreskrivs om sökande av ändring, omprövning, undanröjande av beslut och återkrav tillämpas även på ärenden enligt denna lag.

Betänkande ShUB 41/2016 rd

5 kap.

Särskilda bestämmelser och ikraftträdande

18 §

Justering och avrundning av penningbelopp

De penningbelopp som nämns ovan i 9 § 1 mom. och 10 § 1 mom. justeras årligen med den lönekoeficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006). Det justerade penningbeloppet avrundas till närmaste hela tiotusental euro.

19 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

På olycksfall som inträffat och tjänstgöringsrelaterade sjukdomar som konstaterats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag

om ändring av 20 § i lagen om militär krishantering

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om militär krishantering (211/2006) 20 § som följer:

20 §

Sjukdoms- och olycksfallsersättningar

Bestämmelser om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterade sjukdomar som ska betalas till personer som hör till krishanteringspersonalen och personer som deltar i utbildning som avses i 6 § finns i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (/).

Betänkande ShUB 41/2016 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utskottets förslag till uttalande

1. *Riksdagen förutsätter att social- och hälsovårdsministeriet utreder hur lagen om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom och lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag fungerar och lämnar riksdagen en rapport inklusive eventuella förslag till behövliga lagändringar före utgången av 2018.*

Helsingfors 8.12.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
vice ordförande Hannakaisa Heikkinen cent
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Arja Juvonen saf
medlem Niilo Keränen cent
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Mikko Kärnä cent
medlem Sanna Lauslahti saml
medlem Anne Louhelainen saf
medlem Sari Raassina saml
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Vesa-Matti Saarakkala saf
medlem Annika Saarikko cent
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Martti Talja cent
ersättare Satu Taavitsainen sd
ersättare Sari Tanus kd.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.